

ECOS-V-058

107. plenáris ülés – 2014. június 25–26.

VÉLEMÉNYTERVEZET

Európai hajléktalanügyi stratégia

Előadó: **BIHARY Gábor (HU/PES)**
Budapest Főváros Közgyűlésének tagja

A módosító indítványok benyújtásának határideje:

2014. június 10., kedd (brüsszeli idő szerint) **15 óra**. A módosító indítványokat az erre a célra kifejlesztett online eszközön keresztül kell benyújtani (elérhető a tagok portáljáról: <http://cor.europa.eu/members>).

Szükséges aláírások száma: 6

A DOKUMENTUM FORDÍTÁSRA ÁTADVA: 2014. május 20.

COR-2014-02234-00-00-PAC (EN)

Referenciaszöveg

A Régiók Bizottsága véleménytervezete – Egy európai hajléktalanügyi stratégia

I. POLITIKAI AJÁNLÁSOK

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

1. teljesen elfogadhatatlannak tartja, hogy településeinken 2014-ben még mindig emberek élnek az utcákon, veszélyeztetve egészségüket és életüket. Az Európai Unióhoz méltatlan, hogy mintegy 3 millió hajléktalanná vált ember él a szociális ellátórendszerek segítségével, de sok esetben azok látókörén kívül vagy megfelelő támogatásuk nélkül;
2. megállapítja, hogy a hajléktalanság a szegénység és társadalmi kirekesztés legszélsőségebb formája,¹ sérti az emberi méltóságot és az emberi jogokat, mivel a lakhatás alapvető emberi szükséglet;
3. ezzel kapcsolatban megismétli² felhívását a szociális lakásokra vonatkozó európai cselekvési keretet illetően, amelynek céljai a következők:
 - az alapvető jogokkal való, illetve a lakhatásra is hatással levő uniós politikák közötti összhang biztosítása;
 - az Európai Unióról szóló szerződés betartásának biztosítása – a Szerződés értelmében a hatóságok szabadon dönthetnek arról, hogy miként szervezik meg a szociális lakáshoz jutást, és mely háztartások jogosultak arra;
 - a társadalmi keveredés előmozdítása;
 - a szociális lakhatás kontraciklikus gazdasági szerepének támogatása. Ez a szerep mindenképp az az energiafüggőség csökkentésének és a helyi munkahelyek támogatásának az eredménye;
4. aggodalommal állapítja meg, hogy családok ezreinek vissza kell szolgáltatnia házáat a bankoknak, mivel nem képesek törleszteni a jelzáloghiteleket; e jelenség a hajléktalanság fokozódásához vezetett;
5. elismeri, hogy az EU tagállamai rendelkeznek a világ legfejlettebb szociálisvédőhálórendszerével, ugyanakkor a hajléktalanság számos tényező – például a gazdasági válság hatása, társadalmi változások, a kisebbségekkel szembeni diszkrimináció és nem megfelelően szabályozott migrációs tényezők – miatt gyakorlatilag minden tagállamban növekedett, valamint egyes tagállamokban túl kevés a szociális lakás, illetve megfizethető lakhatási lehetőség;

¹ CdR 18/2010 fin.

² CdR 71/2011 fin.

6. aláhúzza, hogy a hajléktalanság csökkentésére irányuló beruházások magas megtérülési rátájúak, mert hosszú távon és fenntartható módon csökkentik a tüneti kezelésre irányuló folyó szociális kiadásokat;
7. hangsúlyozza, hogy az EU-n belül, tagállamból tagállamba vándorló szegény és kirekesztett uniós polgárok mobilitásával kapcsolatos kérdések kezeléséhez uniós szintű intézkedésekre van szükség. A társadalmi mobilitás hozzájárult a határokon átnyúló hajléktalanság problematikájának kialakulásához, és erre nem lehet megoldást találni nemzeti, regionális vagy helyi szinten, vagy az uniós polgárok mobilitásának csökkentésével;
8. rámutat, hogy a hajléktalanság kezelésének közvetlen felelősségét a tagállamok, és különösen a helyi és regionális hatóságok viselik, de a szubszidiaritás elvének tiszteletben tartása mellett megerősítendő az Európai Bizottság szerepe a szakpolitikák fejlesztésében, európai szintű együttműködések generálásában és a jó gyakorlatok terjesztésében. Az EU-nak növelnie kellene erőfeszítéseit, hogy kiegészítse és támogassa a tagállami és helyhatósági kezdeményezéseket a szegénység és társadalmi kirekesztés elleni küzdelem európai platformjának szellemében;³
9. rámutat, hogy minden tagállamnak rendelkeznie kellene nemzeti – esetleg regionális stratégiákkal kiegészített – hajléktalanügyi stratégiával, amely világosan kijelöli a felelősséget a hajléktalanságról történő adatgyűjtés, monitorozás és a stratégia végrehajtása vonatkozásában. Ezért felhívja a tagállamokat, hogy dolgozzanak ki átfogó hajléktalanügyi stratégiákat, melyeknek tartalmazniuk kell a nemzeti szolgáltatások meghatározását a hajléktalanság kezelésére, ezenkívül olyan világos és átlátható célkitűzéseket, amelyekkel kapcsolatban kötelezettséget vállalnak az EU-val szemben, valamint olyan értékelési modelleket, amelyek lehetővé teszik, hogy átlátható módon felmérjék valamennyi uniós tagállam stratégiájának eredményeit;
10. hangsúlyozza, hogy az ilyen átfogó hajléktalanügyi stratégiáknak tartalmazniuk kell a helyi és regionális hatóságok szerepét, valamint a jó kormányzás jegyében tisztázniuk kell a feladatmegosztást és a forráselosztást a különböző kormányzati szintek között;
11. figyelmeztet arra, hogy néhány uniós tagállam nehézségekkel szembesül hajléktalanügyi stratégiája végrehajtásakor, mivel e tagállamokban a gyakorlatban nem épült ki a többszintű kormányzás struktúrája;
12. üdvözli az Európai Parlament korábbi és legutóbbi állásfoglalását az EU hajléktalansággal kapcsolatos stratégiájáról,⁴ sürgetve a tagállamokat, hogy tegyenek előrelépést az utcai hajléktalanság 2015-re való felszámolását előirányzó célkitűzés megvalósítása irányába;

³ CdR 402/2010 fin.

⁴ P7_TA(2011)0383 és P7_TA(2014)0043.

13. felhívja a figyelmet arra, hogy a hajléktalanság okai és szintjei tagállamonként, sőt régióként is eltérőek, ezért a helyi és regionális önkormányzatoknak közre kell működniük a hajléktalanság felszámolásáról szóló stratégia kidolgozásában. A megfelelő megközelítést a jelenség eredetének ismeretében kell kiválasztani. A helyi önkormányzatok, mivel közvetlenül érintettek, biztosíthatják az e területre vonatkozó ismereteket;
14. egyetért az Európai Parlamentnek az Európai Bizottság felé tett felhívásával, hogy hozzanak létre egy magas szintű szakértői csoportot, amely támogatja az EU hajléktalansággal kapcsolatos stratégiájának előkészítését és továbbfejlesztését. Hangsúlyozza annak fontosságát, hogy a regionális és a helyi hatóságok képviselői is résztvevői legyenek ennek a szakértői csoportnak;
15. tudomásul veszi, hogy az Európai Bizottság már kiadott egy belső munkadokumentumot,⁵ amely iránymutatással szolgál a hajléktalanság elleni küzdelemhez, de sajnálkozik az e dokumentummal kapcsolatos uniós ambíciók alacsony szintje miatt. Szükség van ugyanis egy olyan európai stratégiára, amely a helyi és regionális önkormányzatok, a civil szervezetek és ezek önkéntesei által a gyakorlatban jól használható eszközöket, valamint lehetőséget kínál a bevált gyakorlatok cseréjére és terjesztésére, valamint a hajléktalanság büntethetőségét megakadályozó jogi fellépésre;
16. nyomatékosan leszögezi, hogy a szegénység és a hajléktalanság nem bűn, ezért egyes tagállamokban a hajléktalanok kriminalizálása, valamint szociálisan érzéketlen és emberi jogokat sértő helyi szabályozások bevezetése és alkalmazása sérti az egyenlő bánásmód elvét és az emberi méltóságot;
17. szorgalmazza, hogy a sérülékeny és alacsony jogérvényesítő képességgel rendelkező csoport részére végzett civil érdek- és jogvédelmi szervezetek munkája kapjon nagyobb elismerést, illetve támogatást tagállami és uniós szinten egyaránt;
18. reméli, hogy egyetlen tagállamban sem fenyegetnek – jogsértések elkövetésével, illetve a jogrend ilyen irányú megváltoztatásával – rendészeti eszközökkel embereket pusztán hajléktalan voltuk miatt;
19. támogatja a tagállamokban működő civil szervezetek, európai szintű szövetségeik és ernyőszervezeteik hajléktalanokat segítő tevékenységét, a hajléktalanok jogtudatosságának növelését szolgáló akcióit, valamint egy olyan befogadó társadalmi környezet és társadalmi tudat kialakítására irányuló munkájukat, ahol a többség empatikusan tekint a hajléktalanság létezésére és annak felszámolásához szükséges intézkedésekre, beleértve a közösség anyagi ráfordításait is;

⁵ SWD(2013) 42 final.

20. felhívja a tagállamokat és az EU soros elnökségét, hogy az illetékes miniszteri kerekasztalokon tartsák rendszeresen napirenden a hajléktalanság ügyét. Az RB azt is hangsúlyozza, hogy ezekbe a találkozókba be kellene vonniuk a helyi és regionális hatóságok képviselőit, valamint felkéri az Európai Bizottságot, hogy nyújtson gyakorlati és pénzügyi támogatást ezekhez a találkozókhoz;
21. hangsúlyozza annak fontosságát, hogy a hajléktalansággal kapcsolatos uniós stratégia kidolgozásakor prioritásként kezeljék a lakhatás a középpontban („housing-led”)/lakhatás mindenekelőtt („housing first”) megközelítést, valamint fordítsanak külön figyelmet a határokon átnyúló hajléktalanságra, a kiskorúakat és a nőket érintő hajléktalanság speciális kezelésére;
22. aláhúzza, hogy a hajléktalanság kezelése kapcsolódik a regionális fejlesztéshez és az EU finanszírozási eszközeihez (pl. ESZA, ERFA)⁶ továbbá a társadalmi beilleszkedés és az emberi jogok kérdéséhez, és szorosan összefügg az Európa 2020 stratégia azon célkitűzésével, hogy 20 millió embert kiemeljenek a szegénysorból;⁷
23. felhívja a hajléktalansággal különösen sújtott tagállamok régióinak figyelmét arra, hogy operatív programjaik megfogalmazásánál használják fel a leginkább rászoruló személyeket támogató európai segítségnyújtási alap és más programok, például az Európai Szociális Alap (ESZA) forrásait a hajléktalanok helyzetének javítására, és nyissanak utat a hajléktalanok társadalmi befogadása, illetve munkaerő-piaci integrációjuk felé;
24. kiemeli a prevenció fontosságát, hogy a hajléktalanság kockázatának korai felismerésével a veszélyeztetett emberek számára testre szabott anti-kilakoltatási támogatási eszközöket biztosítsanak, valamint a már kilakoltatott embereknek azonnali segítséget nyújtsanak;
25. felhívja a figyelmet arra, hogy ha meg akarjuk akadályozni, hogy a nemrégiben hajléktalanná váltak életminősége, következőképpen egészségi állapota súlyosan leromoljon, megerősített együttműködésre van szükség a szociális és az egészségügyi rendszerek között, elsősorban azon emberek esetében, akik korábban ilyen intézményekben voltak ápoltak;
26. felhívja a figyelmet az elegendő támogatás jelentőségére – mint például lakhatási lehetőségek biztosítása, illetve a jövedelemtámogatás –, mely segítséget nyújthat a hajléktalanság megelőzésére;
27. hangsúlyozza, hogy a hatékony fellépés érdekében a hajléktalanság elleni küzdelemben érintett feleknek megfelelő finanszírozásra és támogatásra van szükségük mind a tagállamoktól, mind pedig az Európai Uniótól, hogy hatékony intézkedéseket tehessenek a

⁶ CdR 1999/2013 fin.

⁷ CdR 26/2013 fin.

foglalkoztatási szolgálat mozgósítására, hajléktalanoknak szóló oktatások indítására, munkakeresés ösztönzésére és a foglalkoztatásban maradás támogatására;

28. különösen hatékony, bár közvetett eszköznek tartja a szakképzést, átképzést, felnőttoktatást, azaz az élethosszig tartó tanulást a hajléktalanságból való kitörésre. A megfelelően strukturált és valódi munkához juttató képzés mind az érintett személy, mind pedig a társadalom szempontjából jó befektetés, és fenntartható módon vezeti ki a hajléktalanokat nehéz élethelyzetükből. Az oktatás gyakran elengedhetetlen előfeltétel, de döntő szerepe van annak, hogy az érintettek motiváltak legyenek kitartoan és céltudatosan tenni annak érdekében, hogy képesek legyenek felemelkedni és aktív társadalmi szereplőkké válni. Fontos az illető személyek együttműködése és aktív részvétele saját sorsuk javításában;
29. kiemeli annak fontosságát, hogy a helyi önkormányzatok, karitatív egyesületek, egyházi és civil szervezetek által működtetett sürgősségi vagy átmeneti szállások tisztességes minőségűek, helyileg, vagy legalábbis regionálisan hozzáférhetőek legyenek, valamint feleljenek meg a felhasználók igényeinek, de legalkalmasabb megoldásnak azokat a koncepciókat tartja, melyek a lakóhelyiség rendelkezésre bocsátását helyezik a középpontba, mint például a „Housing First”;
30. rámutat arra, hogy a hajléktalanok és alacsony jövedelmű emberek számára kulcskérdés a helyben rendelkezésre álló és megfizethető állandó lakhatáshoz való hozzáférés biztosítása. Hangsúlyozottan ez csak akkor érhető el, ha az adott helyi viszonyokhoz igazított, megfelelő partnerséget sikerül létrehozni valamennyi érintett fél bevonásával;
31. támogatja a hajléktalanság kezelésének további uniós szintű célzott erőfeszítéseit a releváns uniós ágazati politikákon keresztül, különösen gazdaság, a pénzügyek, a társadalombiztosítás, a regionális fejlesztés, az egészségügy, az emberi jogok, az ifjúság, a nemek közti egyenlőség, a migráció és az integráció területein;
32. támogatja a hajléktalanság ügyének további integrációját az Európa 2020 stratégia megvalósítási folyamatába, esetleg kiegészítve a tagállami erőfeszítéseket országspecifikus ajánlásokkal különösen azokban a tagállamokban, ahol a hajléktalanság ügyében sürgős előrelépésre van szükség;
33. felhívja az Európai Bizottságot arra, hogy az országspecifikus ajánlásokkal együtt ösztönözze a tagállamokat további erőfeszítésekre és a hajléktalanság ügyének inklúziójára a nemzeti reformprogramokba;
34. hangsúlyozza, hogy a hajléktalanok stigmatizálása nélkül átfogó és összehasonlítható adatokat kell gyűjteni a hajléktalanság tekintetében. Ezeket az adatokat differenciálni kellene a hajléktalanság okai és a jelenség intenzitása alapján, és legalább NUTS 2 szintű regionális lebontásra lenne szükség. Az adatbázis előfeltétele a fejlesztési politikák hatékonyságának és végső soron a hajléktalanság teljes felszámolásának;

35. megjegyzi, hogy mivel a hajléktalanság elleni küzdelemben döntő szerepe van a regionális és helyi szintű fellépésnek, az EU-nak az összhatékonyságot kellene szem előtt tartania, megvizsgálva, hogy az ESZA és az ERFA mellett milyen esetekben érdemes más finanszírozási eszközöket (PROGRESS, E@SI, JESSICA, Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap, LEADER, a leginkább rászoruló személyeket támogató európai segítségnyújtási alap) felhasználni a hajléktalanság leküzdésére;
36. arra ösztönzi a tagállamokat, hogy a hajléktalanok helyzetének javítása érdekében használják a releváns európai alapokat, és hozzanak létre átjárást a társadalmi befogadás és a foglalkoztatási integráció között.

Kelt Brüsszelben, 20xx. ... xx-án.

II. ELJÁRÁS

Cím:	Európai hajléktalanügyi stratégia
Hivatkozás:	–
Jogalap:	EUMSZ 307. cikk negyedik bekezdés
Eljárási szabályzat:	Saját kezdeményezésű vélemény (Esz. 41. cikk b) pont ii. alpont)
Tanácsi/Európai parlamenti felkérés kelte:	–
Elnökségi határozat kelte:	2014. április 1.
Illetékes szakbizottság:	„Gazdaság- és szociálpolitika” (ECOS) szakbizottság
Előadó:	Bihary Gábor (HU/PES) Budapest Főváros Közgyűlésének tagja
Elemző feljegyzés:	2014. április 2.
Szakbizottsági vita:	2014. május 16.
Szakbizottsági elfogadás kelte:	2014. május 16.
Szakbizottsági szavazás eredménye:	Szavazattöbbséggel elfogadva
Plenáris ülésen történő elfogadás kelte:	Várhatóan 2014. június 25–26.
Korábbi RB-vélemények:	Küzdelem a hajléktalanság ellen, CdR 18/2010 fin ⁸ A szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem európai platformja, CdR 402/2010 fin ⁹ Egy európai szociális lakhatási menetrend felé, CdR 71/2011 fin ¹⁰ A leginkább rászoruló személyeket támogató európai segítségnyújtási alapról, CDR26-2013_00_00_TRA_AC ¹¹ Az EU szociális beruházási csomagja, CDR1999-2013_00_00_TRA_AC ¹²
A szubszidiaritásfigyelő hálózattal folytatott konzultáció kelte:	–

⁸ [HL C 15., 2011.1.18., 41. o.](#)

⁹ [HL C 166., 2011.6.7., 18. o.](#)

¹⁰ [HL C 9., 2012.1.11., 4. o.](#)

¹¹ [HL C 139., 2013.5.17., 59. o.](#)

¹² [HL C 356., 2013.12.5., 60. o.](#)